

**MARIA TRA TEOLOGIE E CULTURE OGGI. MODELLI,
COMUNICAZIONI, PROSPETTIVE. 25° CONGRESSO
MARIOLOGICO MARIANO INTERNAZIONALE
ROMA (ONLINE), 8 – 11 SETTEMBRE 2021.**

Nedjeljka Valerija KOVAČ

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 000 Zagreb
valerija.kovac13@gmail.com

»Maria tra teologie e culture oggi. Modelli, comunicazioni, prospettive« naziv je XXV. međunarodnoga mariološko-marijanskog kongresa, koji je organizirala Papinska međunarodna marijanska akademija (*Pontificia Academia Mariana Internationalis*, PAMI) u Rimu od 8. do 11. rujna 2021. godine. Kongres je u cijelosti održan *online* i okupio je oko 300 prijavljenih sudionika iz različitih marioloških društava i instituta diljem svijeta.

Kongres je u srijedu 8. rujna otvorio predsjednik Papinskog vijeća za kulturu kardinal Gianfranco Ravasi. Pohvalio je Papinsku međunarodnu marijansku akademiju zato što, uz teološko istraživanje o Mariji, promatra Marijin lik na egzistencijalnoj i socijalnoj razini, posebno istaknuvši suvremeno suočavanje PAMI-a s problematičnim pristupima Mariji, kao što su instrumentalizacija Marijna lika od strane mafije diljem svijeta te idolatrijski elementi štovanja Marije u Meksiku. U povezanosti s temom i programom kongresa, Ravasi je istaknuo povezanost teologije i kultura. Prikazao je genezu i smisao pojma *kultura*, njezino suvremeno značenje i potrebu da teologija (i mariologija) vodi brigu o posebnostima pojedinih kultura. Kardinal Ravasi potom je pročitao pismo pape Franje upućeno sudionicima Kongresa. Papa je među ostalim poručio: »Znamo da su teologija i kultura kršćanskoga nadahnuća bile na visini svojega poslanja kada su znale vjerno živjeti na granici. Marija ima svoju posebnu prisutnost na granicama; ona je majka svih ljudi, bez obzira na etničku pripadnost ili nacionalnost. Marijin lik tako postaje uporište za kulturu

sposobnu nadvladati prepreke koje mogu stvoriti podjele. Stoga nas na putu te kulture bratstva Duh potiče da ponovno prihvatimo znak utjehe i sigurne nade koja ima ime, lice i srce Marije, žene, učenice, majke i prijateljice.« Pozdrave su na početku kongresa izrekli i generalni ministar Reda manje braće fra Massimo Fussarelli, predsjednik PAMI-a prof. dr. Stefano Cecchin i tajnik PAMI-a prof. dr. Gilberto Cavazos-Gonzales.

Kongres se sastojao od plenarnih predavanja, koja su se održavala u poslijepodnevnom satima, i rada po jezičnim sekcijama, što je prilagođeno različitim vremenskim zonama. Uvodno predavanje o kulturalnim interakcijama mariološko-marijanskih kongresa PAMI-a održao je mariolog Salvatore Perrella. Slijedilo je tematsko izlaganje o današnjem pitanju teologije i inkulturacije te o Mariji u suvremenim teologijama i kulturama dogmatičara Alfonsa Langelle. Ostali izlagači plenarnog dijela predstavili su vrlo raznolik Marijin lik u pojedinim kulturama svijeta: u kulturama s područja engleskog jezika, španjolskog jezika, portugalskog jezika, njemačkog jezika, francuskog jezika, u kulturama slavenskog svijeta i arapsko-kršćanskog područja te u kulturama Afrike i Azije.

Među sedam sekcija koje obuhvaćaju gotovo čitav katolički svijet (Engleska jezična sekcija, Njemačka jezična sekcija, Latino-američka sekcija, Mariološka akademija Azije i Oceanije, Brazilska sekcija, Afrička sekcija) sudjelovala je Hrvatska jezična sekcija sastavljena od članova Hrvatskoga mariološkog instituta KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Devetero hrvatskih izlagača prezentiralo je svoje teme u prijepodnevnom satima 10. i 11. rujna. Na početku rada članove sekcije pozdravio je predsjednik PAMI-a Cecchin, koji je istaknuo važnost fra Karla Balića za PAMI te pohvalio Hrvatski mariološki institut zbog redovitog sudjelovanja na svim međunarodnim kongresima do sada. Pozdravnu riječ uputio je zatim predstojnik HMI-a prof. dr. sc. Ivan Karlić, dajući kratak osvrt na djelovanje i planove HMI-a. U ime dekana i svoje osobno ime hrvatskoj sekciji obratio se i prodekan za znanost KBF-a doc. dr. sc. Branko Murić, naglasivši teološku važnost teme kongresa i mariologije općenito.

Raznolike teme hrvatskih izlagača mogu se povezati u dvije grupe. Jedna skupina analizirala je lik Marije u različitim vidovima kulture hrvatskog naroda: »Blažena Djevica Marija u glazbenom opusu mo. Blaženka Juračića« bila je tema izlaganja prof. dr. sc. s. Katarine Koprek. Analizirala je, među ostalim, Juračićeveo povezivanje srednjovjekovne marijanske gregorijanske tradicije i suvremene duhovnosti i glazbenog stila u njegovim konkretnim skladbama marijanskog nadahnuća. Dr. sc. Josip Šimić govorio je o »arhetipskim likovima i titulima Marije u vjeri i pobožnosti naroda Božjega iz perspektive

20. stoljeća«. Oni pokazuju kako zajednica vjernika prihvaća Mariju kao onu koja vjernicima stoji vrlo blizu primjerom, zagovorom i majčinskom brigom u svakodnevnom životu. Raznolik lik Marije u neobjavljenim homilijama Tomislava J. Šagi-Bunića predstavio je doc. dr. sc. Anto Barišić. Posebno je istaknuo kristološku motiviranost Šagi-Bunićeva zanimanja za mariologiju i marijanske teme, što dolazi do izražaja i u njegovim propovijedima pripremljenima za različite prigode.

Druga izlaganja obuhvaćala su šire područje kulture u Europi, koja na svoj način ima utjecaja na kulturu u hrvatskom narodu: »Marija u sekularnoj kulturi. Teološko čitanje romana 'Evandjelje po Mariji' irskoga pisca Colma Tóibína« naslov je izlaganja prof. dr. sc. Ivana Karlića i izv. prof. dr. sc. s. Valerije Kovač. Analizirali su jedno suvremeno književno djelo prevedeno na mnoge jezike, u kojemu autor izokreće Marijin lik kakav je utemeljen u Svetom pismu, kršćanskoj teološkoj i duhovnoj tradiciji te ga oblikuje u jednu vrstu »kontrakulture« u odnosu na kršćanski svjetonazor. Doc. dr. sc. Daniel Patafta analizirao je lik Blažene Djevice Marije u feminističkoj potkulturi, osvrćući se na feministički doprinos pročišćenju lika BDM u teologiji i pobožnosti s jedne strane te na tendencije instrumentalizacije Marijina lika s druge strane. Evanđeoski izvještaj o pohođenju Marijinu mag. theol. Lidija Miler uzela je kao izvor nadahnuća za novu evangelizaciju i povezala ga s porukama apostolske pobudnice pape Franje *Evangelii gaudium*: Poput Marije, Crkva je pozvana čitati, razmatrati i živjeti Božju riječ te suvremenom svijetu donositi Boga u jednostavnosti i običnosti. Dvoje doktoranada, mag. theol. s. Tea Barnjak i mag. theol. Milan Gelo, koji se nalaze na poslijediplomskom studiju u Njemačkoj, analizirali su lik Marije u pokretu *Maria 2.0*. Marija je u tom pokretu promatrana odvojeno od Isusa Krista te se preko nje zahtijeva promjena svijesti Crkve s obzirom na suvremene poteškoće i na potrebu otvaranja novih perspektiva u nekim pitanjima.

Međunarodno mariološko-marijanski kongres zaključen je plenarnom raspravom održanom u subotu 11. rujna u predvečerje. Najprije su predstavnici jezičnih sekcija prezentirali rad i zaključke svojih skupina. Hrvatsku sekciju predstavila je izv. prof. Nedjelja Valerija Kovač. Kao zaključak Kongresa istaknuto je kako je Marijin lik veoma prisutan u različitim kulturama katoličkog svijeta, ali i kako postoje opasnosti i stvarna zastranjenja u samim procesima inkulturacije. Zatim je predsjednik S. Cecchin izložio aktualne planove djelovanja PAMI-a, nakon čega se najviše razgovaralo o utvrđivanju kriterija za obrazovanje na području mariologije.